

Sch. zu PRAB. 26, 7. — 2) wägen: उत्तोल्य DIVJAT. im ÇKDR. 1248, a, 15. — Vgl. उत्तोलन.

— सम् gegen einander abwägen: उत्कृत्योत्कृत्य मांसानि तुलया समतोलयत् MBH. 13, 2607. आकिंचन्यं च रास्यं च तुलया समतोलयम् 12, 6571.

तुलकुचि (?) m. N. pr. eines Fürsten BURN. Intr. 358. fg.

तुलन (von तुल्) n. 1) das Aufheben: अद्रिराजस्य MRĀKH. 146, 25. — 2) das Abwägen, Abschätzen: (यो ऽकुम्) सुसामुतमुनध्यवीर्यतुलने आ MRĀKH. 30, 16. — 3) eine best. hohe Zahl VJUTP. 179.

तुलभं m. pl. N. pr. eines Kriegerstammes gaṇa दामन्यादि zu P. 5, 3, 116. तुलभीय m. ein Fürst dieses Stammes ebend.

तुलसारिणी (?) f. = तूणा Kōcher ÇABDAM. im ÇKDR.

तुलसिका f. = तुलसी BHĀG. P. 3, 15, 19. 5, 3, 6, 7, 10.

तुलसी f. Basilienkraut, dessen verschiedene Arten in Indien vielfach angepflanzt und gebraucht werden; bei den Anhängern des Viṣṇu wird die Pflanze als heilig verehrt. RATNAM. 109. BHĀG. P. 1, 19, 6. 2, 3, 23. 3, 15, 22. 4, 3, 21, 20. 4, 8, 55. 9, 4, 19. VĀJU-P. in VP. 78, N. PADMA-P. in Verz. d. Oxf. H. 16. BRAHMAVAIV. P. ebend. 23. fg. 26. Der Ursprung der Pflanze zurückgeführt auf die Haare einer gleichnamigen Göttin 24, a; vgl. 23, a, 32. b, 15. WOLLH. Myth. 167. fgg. तुलसिवत् adv. BHĀG. P. 3, 15, 49. — Vgl. लुद्र.

तुलसीद्विपा (तु^० + द्विपा) f. eine best. Pflanze = चर्वरी RATNAM. im ÇKDR.

तुलसीपत्र (तु^० + पत्र) n. ein Tulasi-Blatt, als Ausdruck einer geringen Gabe MOLESW.

तुलसीविवाह (तु^० + वि^०) m. die Vermählung eines Viṣṇu-Bildes mit dem Basilienkraut, ein Festtag am 12ten Tage in der ersten Hälfte des Monats Kārttika, MOLESW.

तुलसीवृन्दावन (तु^० + वृ^०) m. ein kleiner Altar, eine viereckige Erhöhung vor dem Thor eines indischen Hauses, worauf das Basilienkraut gepflanzt wird, MOLESW.

तुली f. VOP. 26, 19. 1) Wage; Wagebalken; Gewicht STENZLER in Z. d. d. m. G. 9, 663. fgg. (wo auch eine indische Wage abgebildet ist). AK. 2, 9, 86.

TRIK. 3, 3, 394. = मान und भाण्ड ein best. Gerāth (bei WILSON durch vessel wiedergegeben) H. an. 2, 492. MED. I. 24. VS. 30, 17. ÇAT. Br. 11, 2, 3, 33. तुला मानं प्रतीमानं सर्वं च स्यात्तुलान्तितम् M. 8, 403. मानयोगांश्च ज्ञानीयात्तुलायोगांश्च सर्वशः 9, 330. PAÑKĀT. I, 439. 99, 25. तथा तथा तुलायां स कपोतो ऽभ्यधिको ऽभवत् KATHĀS. 7, 94. ततः शरीरं सकलं तुलां राजाध्यरेपयत् 95. तुलां ततः समावृत्तः MBH. 13, 2072. 3, 10590. 13295. शरीरं तुलायामारोपयामास 13294. तुलां पूरयते 13, 2071. मांसानि तुलया समतोलयत् 2067. तुलया धारयन् auf der Wage haltend, wägend 3, 13293. तुलया धृतम् abgewogen 10587. 13, 2065. कपोततुलया धृतम् mit der Taube abgewogen 3, 10585. तुलाया धारणं तोलनम् MIT. 140, 1. कस्ततुलयापि निपुणाः पलपरिमाणं विज्ञानन्ति PAÑKĀT. II, 84. तुलया सकृच्चम् dem Gewicht nach VARĀH. BRH. S. 69, 29. 18. चात्मनस्तु तुलां कृत्वा सुवर्णपः प्रयच्छति Gold so viel als er selbst wiegt DĀNASĀGARA im ÇKDR. die Wage als Gottesurtheil STENZLER a. a. O. JĀĀN. 2, 95. 98. MRĀKH. 156, 3. Häufig bildlich gebraucht: तुला मे सर्वभूतेषु समा तिष्ठति (so ist zu trennen) bei mir haben alle Wesen gleiches Gewicht (wörtlich: die Wage, der Wagebalken steht gleich, horizontal), ich mache keinen

Unterschied zwischen ihnen MBH. 12, 9350. तुलया धारयन्धर्ममभिमान्यतिरिच्यते 13, 4828. पुरा किल सूरैः सर्वैः समेत्य तुलया धृतम् । चतुर्थ्यः सरकृष्टेभ्यो वेदेभ्यो क्वाधिकं (महाभारते) यदा 1, 264. अथमेधसकृत् सत्यं च तुलया धृतम् 3095. 13, 1544. 3651. R. GORR. 2, 61, 10. HIT. IV, 129. MĀRK. P. 8, 42. इधरेण त्वया भावस्तुलया न समं धृतः MBH. 11, 35. तुलामारोपितो धर्मः सत्यं चैवेति नः श्रुतम् । समकलाम् 12, 7269. तेषां दुर्नयचोष्ठितैर्नरपतेरारोप्यते श्रीस्तुलाम् PAÑKĀT. I, 421. परस्परतुलामधिरोक्ततां देगे- genseitig in Vergleich kommen, einander gleichen RAGH. 5, 68. नभसा निवृत्ते- न्डना तुलामुदितार्केण समारोक्तं तत् 8, 15. पङ्कजतुलामधिरोक्ताण so v. a. einem Lotus gleichend 19, 8. ते तुलां यदरोहति दत्तवाससा KUMĀRAS. 5, 34. Daher geradezu so v. a. Aehnlichkeit, Gleichheit TRIK. H. 1463. H. an. MED. आयुषौ कामयानसमवस्थया तुलाम् RAGH. 19, 50. कुचलयश्रीतुलामे- प्यति MBH. 93. mit dem gen. P. 2, 3, 72. तुलां देवदत्तस्य नास्ति es findet keine Aehnlichkeit mit D. Statt, D. hat nicht Seinesgleichen Sch. Vgl. अतुल, कूटतुला (so ist zu lesen st. ०तुला). — 2) die Wage im Thierkreise; das 7te Zeichen in einem nach Art des Zodiakus eingetheilten Kreise H. 116, Sch. H. an. MED. त्रयति तुलामधिरोहो भास्वान- पि जलदपत्तानि PAÑKĀT. I, 375. VARĀH. LAGHŪ. 1, 8. 83, 1. BRH. 5, 20. 11, 4. 25 (24), 9. 26 (25), 19. 21. SŪRIAS. 1, 58. 2, 45. 3, 19. 45. 12, 45. 49. 58. 67. 13, 7. 14, 4. BHĀG. P. 5, 21, 4. — 3) ein best. Gewicht, = 100 Pala AK. 2, 9, 87. H. 885. H. an. MED. SUÇR. 2, 175, 16. 83, 17. 20. 30, 15. 16. MBH. 14, 1929. तत्रैवाशनयश्चैव चक्रयुक्तास्तुलागुः 3, 1718. VA- RĀH. BRH. S. 34, 17. — 4) Dachstuhl oder eine andere Art Gerüst, = गृहाणां दाह्वन्धाय पीठी H. an. MED.; vgl. भारतुला und तुलोपतुला.

तुलाकोटि (तु^० + को^०) 1) Fussreif (als Schmuck) AK. 2, 6, 3, 11. H. 663. an. 4, 62. m. PRAB. 71, 3. f. nach ÇKDR. und WILS. Auch ०कोटी f. BHAR. zu AK. ÇKDR. — 2) ein best. Gewicht. — 3) hundert Millionen (अर्बुद) H. an.

तुलाकोश (तुला + कोश) m. 1) der Verschluss für die Wage, der Ort wo die Wage aufbewahrt wird: ०रकृष्यं das hier obwaltende Geheimniss, Bez. eines geheimnissvollen Verfahrens, bei dem Samen abgewogen werden und darnach die Ergiebigkeit einer Ernte berechnet wird, VARĀH. BRH. S. 27, a, 10. — 2) ०कोश das Gottesurtheil mit der Wage (vgl. तुला 1.) MIT. im ÇKDR.; vgl. कोश 1, v.

तुलाधट (तुला + धट) m. 1) Wagschale WILS. — 2) Ruder TRIK. 1, 2, 13. HĀR. 143.

तुलाधर (तुला + धर) m. Träger einer Wage, das Zodiakbild der Wage VARĀH. LAGHŪ. 1, 13. BRH. 26 (25), 20.

तुलाधार (तुला + धार) 1) adj. eine (die) Wage tragend: अन्तः पाद- स्तम्भयोरुपरि निविष्टतुलाधारपटुः MIT. 146, 1. — 2) m. a) der Strick, an dem die Wage hängt, H. an. 4, 254. — b) Kaufmann (vgl. तुलया धारयन् wägend u. तुला 1.) H. an. MED. r. 266 (adj.). — c) die Wage im Thierkreise MED. — d) N. pr. eines Kaufmanns MBH. 12, 9277. fgg.; vgl. 9350.

तुलापुरुष (तुला + पु^०) m. 1) ein Mann auf der Wage d. i. so viel Gold oder andere Kostbarkeiten als ein Mann wiegt; die Darbringung von Gold u. s. w. in einer dem Gewicht des Gebers entsprechenden Menge gehört zu den 16 grossen frommen Geschenken, AV. PARIÇ. in